

Ko tu vari darīt?

Tu vari izvēlēties, ar ko tīrīt savu māju, piemēram, ar produktiem, uz kuriem ir starptautiski atzīts ekomarķējums: ekopuķīte, Ziemeļvalstu gulbis, franču Ecocert vai itāļu ICEA.

Tāpat tu vari izvairīties no produktiem ar šiem simboliem:

Toksisks

Kaitīgs, kairinošs

Kodīgs

Bīstams videi

Zinot, kuras vielas kaitē veselībai, tu vari rūpīgāk izpētīt, kas rakstīts uz iepakojuma. Tu vari jautāt arī pārdevējam vai ražotājam par katra konkrētā līdzekļa sastāvu un izvēlēties nekaitīgākos.

Šajā bukletā apkopotas bīstamās vielas, kas mēdz būt mājas uzkopšanas līdzekļos. Te atradīsi arī ieteikumus, kā izvēlēties mazāk kaitīgas alternatīvas, un praktiskus padomus, kas palīdzēs pasargāt tavas mājas no liekām ķīmikālijām.

Universālie tīrīšanas līdzekļi

Tajos mēdz būt tādas stipri kairinošas vielas kā amonjaks, kurš var izraisīt nieru un aknu bojājumus, hlors (izmantots kā balinātājs) un kancerogēnais formaldehīds. Šajos līdzekļos bieži ir arī konservanti, smaržvielas, krāsvielas, vielas, kas bojā hormonālo sistēmu, ādu padara īpaši jutīgu vai rada elpošanas traucējumus.

Gaisa atsvaidzinātāji

Izsmidzināms smaku neitralizētājs vannasistabā, aromātiskā svece viesistabā, smaržu maisiņš pie gultas. Šī aromātu buķete patiesībā var būt pilna ar kaitīgām vielām, izraisīt alerģiju un elpošanas traucējumus.

Padomi

- Nepērc specializētos produktus logiem, grīliem un plītim, jo tie var saturēt daudz kaitīgu vielu.
- Nelieto līdzekļus ar hloru, jo, sajaucot to ar amonjaku vai etiķi, var rasties indīgā hlorgāze.
- Uzkopjot māju, parūpējies par pienācīgu vēdināšanu.
- Izmantojot mikrošķiedras lupatu, tu varēsi iztikt vispār bez ķīmijas.

Padomi

- Atver logu un izvēdini istabas! Svaigs gaiss ir labāks par jebkuru mākslīgo aromātu.

Veļas mazgāšanas līdzekļi

Tie var saturēt balinātājus, sintētiskos balinātājus, smaržvielas un virsmaktīvās vielas. Mazgāšanas produktu atliekas, kas pat pēc skalošanas paliek apģērbā vai gultas veļā, var kairināt ādu, savukārt noturīgie aromāti var ietekmēt elpošanu.

Trauku mazgāšanas līdzekļi

Kā labāk – mazgāt traukus ar rokām vai mašīnā? Pēdējā nodrošina labāku rezultātu, patērējot mazāk ūdens. Taču līdzekļos, ko lieto šajās mašīnās, parasti ir dabai kaitīgie fosfāti un kairinošas vielas. Līdzekļi mazgāšanai ar rokām tomēr ir saudzīgāki tavai ādai.

Padomi

- Centies iztikt bez veļas mīkstinātājiem, mērcēšanas līdzekļiem, traipu izņēmējiem, kā arī dezinficējošām piedevām.
- Izmēģini dabiskās iespējas: soda+etiķis, ziepju rieksti, žults ziepes.

Padomi

- Ja mazgā ar rokām, lieki netecini ūdeni un traukus vispirms izmērcē.
- Piedegumu var izberzt ar sodu vai sāli, taukainumu – ar ūdeni izšķīdinātu sodu un nedaudz citrona sulas.
- Ja izmanto mašīnu, labāk lieto īpašās tabletes, mazgāšanas sāli un līdzekli trauku skalošanai atsevišķi, nevis tā dēvētos „trīs vienā”.

Tīrīšanas līdzekļi vannasistabai

Daudzi no tiem ir īpaši kodīgi un, sajaucoties ar ūdeni, rada toksiskas gāzes. Tie var saturēt kancerogēno 1,4-dihlorbenzolu, kas bojā arī aknas un nieres, sāļsskābi, kas izraisa klepu un apgrūtina elpošanu, un ķīmikālijas, kuras kaitē acīm, ādai un elpošanas orgāniem. Tāpat tie var arī veidot kancerogēno hlorgāzi.

Padomi

- Lieto tīrīšanas līdzekļus, kas vidē sadalās un ir izgatavoti no dabiskām izejvielām.
- Neizmanto dezinficējošos vai antibakteriālos līdzekļus.
- Nelieto tualetes blokus un smaržīgās želejas, jo tās var saturēt alerģiju izraisošas vielas.
- Nepērc izsmidzināmos līdzekļus, jo sīkos pilienus cilvēks viegli ieelpo.
- Lai vairītos no nogulsniem, regulāri tīri vannasistabu ar birsti.

Grīdas, paklāju un mēbeļu tīrīšanas līdzekļi

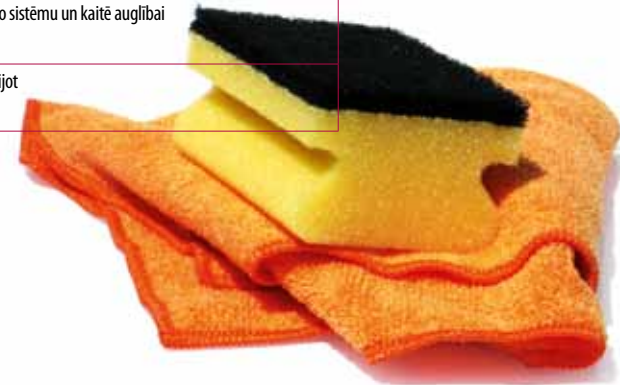
Šī specializētā grupa var saturēt kancerogēnus un neirotoksiskus šķīdinātājus, konservantus, hormonālo sistēmu bojājošos ftalātus, kā arī kairinošas smaržvielas.

Padomi

- Linoleju, plastmasas un dabīgā akmens flīzes, plastmasas un lakotas koka mēbeles mazgā ar ūdeni vai ļoti maigu universālo līdzekli.
- Skapjus, galdus un citas koka mēbeles pārslauki ar mitru lupatu.
- Vaskotām vai eļļotām koka virsmām lieto lineļļu vai bišu vasku.
- Traipus no paklāja, kā arī mīkstajām mēbelēm var likvidēt ar ūdeni vai arī etiķu un maiga ziepjūdens sajaukumu.
- Traipus no mīkstajām mēbelēm var iztīrīt arī ar līdzekli, kas pagatavots no žults ziepēm.

Universālie tīrīšanas līdzekļi	Veļas mazgāšanas līdzekļi	Trauku mazgāšanas līdzekļi	Tīrīšanas līdzekļi vannasistabai	Grīdas un mēbeļu tīrīšanas līdzekļi	Gaisa atsvaidzinātāji	Lietoējums	Bīstamās vielas	Iespējamā ietekme uz veselību
x	x	x		x		Dezinficējošās vielas, konservanti	Formaldehīds* un savienojumi, kas to izdala: benzylhemiformal, 2-bromo-2-nitropropane-1,3-diol, 5-bromo-5-nitro-1,3-dioxane, diazolidinyl urea, imidazolidinyl urea, quaternium-15, DMDM Hydantoin	Kairina gļotādu un ādu, var izraisīt pastiprinātu jutīgumu, kancerogēns
x			x	x			Triklozāns	Var izraisīt alerģiju un baktēriju noturību pret antibiotikām, bojā endokrīno sistēmu
x			x		x	Šķīdinātāji	1,4-dihlorbenzols	Ļoti toksisks ūdens organismiem, kairinošs
x				x			2-metoksietanols, 2-etoksietanols	Kaitīgs ieelpojot, norijot un saskaroties ar ādu, var kaitēt augļbai un vēl nedzimušam bērnam
	x						2-etoksietilacetāts	
x				x			Tetrahlortilēns	Kairina ādu, iespējams, kancerogēns
x	x		x		x	Smaržvielas	Nitro-muskusi, policikliskie muskusi	Daži bojā hormonālo sistēmu, izraisa alerģiju, kairina ādu
x	x	x				Virsmaktīvās vielas	Oktametilciklotetrasiloksāns	Bojā hormonālo sistēmu un kaitē augļbai
x	x		x	x			Nātrija perhlorāts	Ļoti kaitīgs norijot

* Ja produktā formaldehīds pārsniedz 0,05%, tad tas jānorāda uz etiķetes.

Mājas uzkopšanas līdzekļi

padomapiirmsperc.lv

Izdots ar WEFC atļauju. Par saturu atbild Baltijas Vides forums, un tas neatspoguļo Eiropas Savienības oficiālo viedokli. © Baltijas Vides forums, 2013

Buklets izdots projekta „Baltijas informēšanas kampaņa par bīstamajām vielām” ietvaros, ko līdzfinansē Eiropas Komisijas finanšu instruments LIFE+ (projekta Nr. LIFE 10 INF/EE/108).

PADOMĀ, PIRMS PĒRC

IZVĒLIET PRECES, KURĀS IR MAZĀK BĪSTAMO VIELU